

2 Οκτωβρίου 2018

Κωνσταντίνος Τσάτσος Ο μεγάλος διδάχος του λαού μας ! (Πάνος Ν. Αβραμόπουλος, Μ.Sc Δ/χος Μηχανικός Ε.Μ.Π.)

/ [Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες](#)

Φιλόσοφος, πολιτικός και διανοούμενος ο Κωνσταντίνος Τσάτσος, σημάδεψε ανεξίτηλα τα ελληνικά γράμματα και την πολιτική ζωή της χώρας. Ευτύχησε να διανύσει στον βίο του ολόκληρο τον 20-ο αιώνα, τον μεγαλουργό στο πεδίο της επιστήμης και της τεχνικής, τον σπαραγμένο από δυο ολέθριους παγκοσμίους πολέμους και συνταραγμένο από την

δίνη τεράστιων κοινωνικών αναταράξεων και πνευματικών ρευμάτων και αφουγκραζόμενος τον ιστορικό του κραδασμό, με το δυσθεώρητο φιλοσοφικό και πολιτισμικό του ανάστημα, να αποτυπώσει μια κατακλυσμιαία πνευματική παρουσία. Με την ηθική του εμπνοή, τον φιλοσοφικό του ετασμό, και το ογκωδέστατο και οιστρηλατημένο συγγραφικό του έργο, ο Κωνσταντίνος Τσάτσος ανακαίνισε το δύσβατο πεδίο της φιλοσοφίας και συνέβαλε ζωτικά στην αναβάθμιση της παιδείας των ελληνοπαίδων. Πάνω από όλα όμως ο ευγενής αυτός διανοούμενος που και με την ευδόνητη ευαισθησία του και τον ασίγαστο λυρικό του κραδασμό, αποτύπωσε αδρά το στίγμα του και στο φάσμα της ελληνικής ποίησης με επίζηλες διακρίσεις, υπήρξε ένας υψηλόφρων άνθρωπος. Καίτοι αρχήθεν στη ζωή του έδρεψε πλήθος από ηθικές και πνευματικές αριστείες, δεν παρασύρθηκε ποτέ σε μεγαλαυχία. Και όταν ακόμα ανέβαινε στο ύπατο αξίωμα για έναν έλληνα πολίτη, της προεδρίας της Δημοκρατίας, διατήρησε πάντοτε την σεμνότητα και την απλότητα, που πάντα τον διέκρινε σαν γνήσιο ταγό του έθνους.

Ο Κωνσταντίνος Τσάτσος, είδε το φώς της ζωής στην Αθήνα την 1 Ιουλίου του 1899. Μεγαλωμένος σε ένα περιβάλλον πνευματικής ευμάρειας και ηθικής ευκρασίας - ο πατέρας του ήταν διακεκριμένος νομικός και βουλευτής και η μητέρα το γένος Ευστρατιάδη, ήρε την καταγωγή της από μια εκ των αριστοκρατικοτέρων οικογενειών της εποχής, όχι ασύνδετη με τη πνευματική πρόοδο και την οικονομική ακμή, που διαβίωνε στην Τεργέστη της Ιταλίας - καλλιέργησε τον από φυσικού του πνευματικό του προικισμό και γρήγορα προδιέγραψε το λαμπρό ακαδημαϊκό του μέλλον. Το 1914 ενεγράφη στη Νομική Αθηνών και το 1918 αποπεράτωσε τις σπουδές του μετάσχοντας - σύνδρομη και διαπλαστική του κύρους του- την ίδια χρονιά υπό τον μέγα Ελευθέριο Βενιζέλο του οποίου υπήρξε και Γραμματέας, στην ελληνική αποστολή της Ειρήνης στο Παρίσι.

Το 1925 εγκαταστάθηκε στην Χαϊλδεβέργη για μεταπτυχιακές σπουδές όπου και έλαβε τον τίτλο του διδάκτορος. Στο περίφημο γερμανικό πανεπιστήμιο της φιλοσοφίας ο Τσάτσος θα συνεργαστεί με τους έξοχους επίσης Ιωάννη Θεοδωρακόπουλο και Παναγιώτη Κανελλόπουλο και μαζί τους εφεξής θα αποτελέσει την περίφημη για την αναγέννηση της σύγχρονης ελληνικής φιλοσοφίας τριανδρία. Ενώ βαθύτατους επηρεασμούς στην εξέλιξη του φιλοσοφικού του στοχασμού, θα εισδεχθεί ακόμα από τους λαμπρούς καθηγητές της Χαϊδελβέργης Γιάσπερς και Ρίκερτ. Με τους Κανελλόπουλο και Θεοδωρακόπουλο ο Τσάτσος θα συνεκδώσει από το 1930 και για έντεκα συναπτά χρόνια το περίφημο έκτοτε τριμηνιαίο περιοδικό «Αρχείο Φιλοσοφίας και Θεωρίας των Επιστημών», που διαμόρφωσε την εξέλιξη των ιδεών και του διεπιστημονικού χώρου στην Ελλάδα. Υπήρξε αυτή η σπουδαία εκδοτική προσπάθεια η πνευματική ενδοχώρα, πλήθους αργότερα μεγάλων επιστημόνων και διανοητών, που συντέλεσαν στην πολιτισμική αναγέννηση του τόπου.

Το 1930 ο Κωνσταντίνος Τσάτσος έγινε υφηγητής στο Πανεπιστήμιο Αθηνών και από το 1933 καθηγητής στην έδρα εισαγωγής στην επιστήμη του Δικαίου και της Φιλοσοφίας του Δικαίου. Ενώ ήδη από τα πρώτα νεανικά του χρόνια, λόγω της διεσταλμένης ενασχόλησής του με την ποίηση και τα γράμματα, όπου με εκπληκτική ευχέρεια μιλώντας γερμανικά και γαλλικά είχε έλθει σε επαφή με τα μεγάλα επιτεύγματα της ευρωπαϊκής διανόησης, είχε γνωριστεί με τον πατριάρχη της ελληνικής ποίησης – του οποίου έδρεπε την πνευματική θαλπωρή – Κωστή Παλαμά. Ήδη κιόλας από την ηλικία των 22 ετών, την τριετία 1921-24 και με το ψευδώνυμο «Ηβός Δελφός» δημοσίευσε τις πρώτες ποιητικές συλλογές του, που έκαναν ξεχωριστή αίσθηση στον χώρο των διανοουμένων και προμήνυαν την καταλυτική επέλασή του στα ελληνικά γράμματα. Ο Κωνσταντίνος Τσάτσος δίχασε το άλλο μισό του άγρυπνου πνευματικά βίου του, πέρα από την φιλοσοφία και τα γράμματα, με την πολιτική, στην οποία έφτασε μέχρι το ύπατο αξίωμα του προέδρου της δημοκρατίας – το 1975 στο οποίο και παρέμεινε μέχρι το 1980, οπότε και παραιτήθηκε – λαμπρύνοντάς το, με το πελώριο και διεθνούς αναγνώρισης πνευματικό του κύρος. Συνεδέθη στον στίβο της πολιτικής με τον κραταιό Κωνσταντίνο Καραμανλή και έκτοτε αποτέλεσε κεντρικό συνεργάτη του, με ξεχωριστή συμβολή στην θεσμική ανασυγκρότηση της δημόσιας διοίκησης, της εθνικής παιδείας, του πολιτισμού και του τουρισμού της χώρας, αλλά και της αναθεώρησης του συνταγματικού μας χάρτη.

Στην πολιτική μας κούνιστρα εισήλθε το 1945 αναλαμβάνοντας υπουργός εσωτερικών στην υπηρεσιακή κυβέρνηση του ναυάρχου Πέτρου Βούλγαρη. Ενώ στην ακόλουθη κυβέρνηση του Παναγιώτη Κανελλόπουλου που σχηματίσθηκε, ανέλαβε δυο υπουργεία του Τύπου και της Αεροπορίας. Έκτοτε η παρουσία του στην πολιτική ζωή της χώρας ήταν πολυεπίπεδη και καταλυτική. Πάντοτε όμως την κατευόδωνε το με απαρασάλευτη πίστη δημοκρατικό του φρόνημα. Για την ευθεία αντίθεσή του με τις αντιδημοκρατικές εκφάνσεις της πολιτικής μας ζωής όπως της μεταξικής δικτατορίας, κυνηγήθηκε και εκτοπίστηκε. Το 1939 η δικτατορία Μεταξά, τον συνέλαβε και τον εξετόπισε στη Σκύρο ως αντικεθεστωτικό. Εν συνεχεία μετατοπίστηκε στις Σπέτσες όπου διέμεινε μέχρι το 1940 οπότε και του επετράπη η επάνοδος στην Αθήνα. Το 1941 απολύθηκε από το Πανεπιστήμιο για να επανέλθει το 1943. Την περίοδο της κατοχής συνεργάστηκε με τον συνταγματάρχη Τσιγάντε ως μέλος της επιτροπής που αποτελούσε τον σύνδεσμο μεταξύ της κυβερνήσεως του Καΐρου και των αντιστασιακών οργανώσεων. Αναγκάστηκε έτσι λόγω της δράσης του να διαφύγει το 1944 στην Μέση Ανατολή. Πάντοτε με ηθική δόνηση, διάθεση προσφοράς και αγάπη υποδειγματική για την πατρίδα. Το 1944 έγινε τακτικός καθηγητής στη νομική σχολή. Στη θέση αυτή παρέμεινε μέχρι το 1946, όταν και παραιτήθηκε για να θέσει υποψηφιότητα στις βουλευτικές εκλογές.

Ο Κωνσταντίνος Τσάτσος κατέλειπε ογκωδέστατο και πολυεπίπεδο συγγραφικό

έργο που εκτείνεται από την φιλοσοφία, την ποίηση, το δοκίμιο, την κριτική και τα αισθητικά μελετήματα, μέχρι τις πολιτικές βιογραφίες και την ιστορική ανάλυση. Δεσπόζουσα θέση σ' αυτό κατέχουν τα κριτικά του δοκίμια για τον Κωστή Παλαμά και τους μεγάλους ρήτορες Κικέρωνα και Δημοσθένη, τα φιλοσοφικά του δοκίμια : «Διάλογοι σε μοναστήρι», «Θεωρία της Τέχνης», «Η ζωή σε απόσταση», «Ο σύγχρονος κόσμος», «Πριν από το ξεκίνημα» κ.α. Στο πεδίο της φιλοσοφίας του δικαίου : «Το πρόβλημα της ερμηνείας του δικαίου», «Η κοινωνική φιλοσοφία του Καντ», «Ελληνική πορεία», κ.α. Στο φάσμα της λογοτεχνίας : «Η τριλογία της ψυχής μου», «Δύο Δράματα», «Ένας διάλογος για την ποίηση», «Τα ποιήματα του Κ. Τσάτσου». Αλλά και οι βιογραφίες : «Ελευθέριος Βενιζέλος», «Ο άγνωστος Καραμανλής», «Λογοδοσία μιας ζωής» (αυτό-βιογραφία). Τον Ιούνιο του 1961 ο απaráμιλλος δάσκαλος της φιλοσοφίας, εξελέγη μέλος της Ακαδημίας Αθηνών στην έδρα της Φιλοσοφίας του Δικαίου. Σε αυτήν εξάλλου διετέλεσε πρόεδρος και αντιπρόεδρος και επιχείρησε μείζονες τομές για την περαιτέρω διεύρυνση του ηθικού κύρους της. Αυτός εν σπέρματι υπήρξε ο αναγεννησιακός διανοούμενος Κωνσταντίνος Τσάτσος. Λαμπρός φιλόσοφος, εμπνευσμένος και ευπρεπής πολιτικός και πάνω από όλα μέγας διδάχος και ανακαινιστής της παιδείας του ελληνικού λαού.